

v|b|z

biblioteka
AMBROZIJA

knjiga 168.

glavni urednik:
Nenad Rizvanović

Najljepše božićne priče

copyright © za hrvatsko izdanje
V.B.Z. d.o.o.
10010 Zagreb, Dračevićka 12
tel: 01/6235-419, fax: 01/6235-418
e-mail: info@vbz.hr
www.vbz.hr

za nakladnika:
Boško Zatezalo

urednik:
Nenad Rizvanović

korektura:
Ivana Zima Galar

grafička priprema:
V.B.Z. studio, Zagreb

tisak:
Grafički zavod Hrvatske d.o.o., Zagreb, 2006.

Najljepše božićne priče

u izboru:
Stanka Andrića i
Nenada Rizvanovića

v|b|z

ZAORUB
2006.

v|b|z

biblioteka
AMBROZIJA

knjiga 168.

glavni urednik:
Nenad Rizvanović

Najljepše božićne priče

copyright © za hrvatsko izdanje
V.B.Z. d.o.o.
10010 Zagreb, Dračevićka 12
tel: 01/6235-419, fax: 01/6235-418
e-mail: info@vbz.hr
www.vbz.hr

za nakladnika:
Boško Zatezalo

urednik:
Nenad Rizvanović

korektura:
Ivana Zima Galar

grafička priprema:
V.B.Z. studio, Zagreb

tisak:
Grafički zavod Hrvatske d.o.o., Zagreb, 2006.

Najljepše božićne priče

u izboru:
Stanka Andrića i
Nenada Rizvanovića

v|b|z

ZAORUB

2006.

v|b|z

biblioteka
AMBROZIJA

knjiga 168.

Copyright © 2006. za hrvatsko izdanje:
V.B.Z. d.o.o.
Zagreb

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
pod brojem **621625**

ISBN: 953-201-647-3 (meki uvez)

Selma Lagerlöf

Sveta noć

Kad mi je bilo pet godina, doživjela sam veliku žalost. Ne pamtim da bih otad bila doživjela veću.

Bijaše to kad je umrla moja baka. Dotad je ona svakog dana sjedila u velikom naslonjaču u svojoj sobi i pričala priče.

Ne sjećam se drugačije nego da je baka sjedila tamo i pričala od jutra do mraka, a mi djeca sjedili smo tiho kraj nje i slušali. Bijaše to prekrasan život. Nije bilo djece koja bi živjela tako lijepo kao mi.

O svojoj baki ne pamtim mnogo. Sjećam se tek da je imala lijepu snježnobijelu kosu; da je hodala vrlo pognuto te da je neprestano sjedila i plela čarapu.

Sjećam se još da je uvijek, kad bi ispričavjedila koju priču, običavala položiti ruku na moju glavu, i tad bi rekla: — A to je sve tako istina kao što ja vidim tebe, a ti mene.

Spominjem se također da je znala pjevati lijepe pjesme, ali toga nije činila svaki dan. Jedna od tih pjesama pjevala je o nekom vitezu i

morskoj djevici, a pripjev joj je bio: — Tako je hladan, tako je hladan vjetar sa širokog mora.

Zatim se spominjem jedne male molitve, koju me je naučila, i jednoga stiha iz psalama.

Tek se blijedo i nejasno sjećam svih onih priča koje mi je pripovijedala. Samo jedne jedine od njih sjećam se tako dobro da bih je mogla pripovijedati. To je neka mala priča o rođenju Kristovu.

Vidite, to je gotovo sve što još znam o svojoj baki, osim onoga čega se najbolje sjećam, naime velike žalosti kad je umrla.

Sjećam se jutra kad je naslonjač u kutu stajao prazan te nije bilo moguće shvatiti kako će se dan moći završiti. Toga se sjećam. Toga neću nikad zaboraviti.

Sjećam se i toga kako su nas djecu odveli onamo, da pokojnici poljubimo ruku. A mi smo se bojali to učiniti, ali nam je uto netko kazao da sad posljednji put možemo zahvaliti baki za sve ono veselje koje nam je pružala.

I sjećam se kako su se iz kuće izvezle pjesme i priče zakucane u dugi, crni lijes i da se nikad više vratile nisu.

Sjećam se da je nečega iz života nestalo. Bijaše kao da su se zaklopila vrata u jedan prekrasan začarani svijet u koji smo prije smjeli ulaziti i izlaziti. A sad nije bilo više nikoga tko bi umio otvoriti ta vrata.

Sjećam se da smo se mi djeca tako malo-pomalo naučila igrati s igračkama i lutkama te živjeti kao i ostala djeca, pa se tako moglo pričinjati da nam baka ne nedostaje i kao da se nje više i ne sjećamo.

Ali još i danas, nakon četrdeset godina, dok tako sjedim i sabirem priče o Kristu koje sam čula tamo na Istoku, budi se u meni mala priča o Isusovu rođenju, koju je običavala pričati moja baka. I mene podilazi želja da je još jednom ispriповjedim te da i nju uvrstim u svoju zbirku.

Bijaše to jednom na Božić; svi su se bili odvezli u crkvu osim bake i mene. Držim da smo nas dvije bile u cijeloj kući same. Mi se nismo mogli pōvesti s ostalima, jer je jedna od nas bila premlada, a druga prestara. I bijasmo obje žalosne što se nismo mogle odvesti k ponoćki i što nismo mogle vidjeti božićna svjetla.

Ali dok smo tako osamljene sjedile, počela je baka pričati.

— Bijaše jednom čovjek — reče ona — koji je izašao u mrklu noć da posudi ognja. Išao je od kuće do kuće i svagdje je pokucao. 'Dragi ljudi, pomozite mi!' govoraše on. 'Moja je žena upravo rodila djetesce, pa moram upaliti vatru da nju i mališa ugrijem!'

Bila je međutim kasna noć tako da su svi ljudi spavali i nitko mu nije odgovarao.

I taj je čovjek išao i išao. Napokon ugleda u velikoj daljini sjaj ognja. I on se uputi u tom smjeru i opazi da vatra gori na otvorenu polju. Mnoštvo bijelih ovaca ležalo je oko vatre i spavalo, a jedan je stari pastir bdio nad stadom.

Kad je onaj čovjek koji je htio posuditi vatru došao do ovaca, opazi kako do pastirovih nogu tri velika psa leže i spavaju. Kad je on došao, probudila su se sva tri i otvorila svoje ogromne ralje, kao da žele zalajati, ali se nije mogao razabrati nikakav glas. Čovjek je vidio kako im se kostruši dlaka na hrptu, vidio je kako se njihovi oštri zubi sjaju u svjetlosti ognja i kako navaljuju na nj. Osjetio je da se jedan od njih ovjesio o njegovu nogu, a jedan o ruku i da mu jedan visi o grlu. Ali čeljusti i zubi kojima su psi htjeli ujesti nisu im se pokoravali, pa taj čovjek nije pretrpio ni najmanje boli.

Sad je čovjek htio poći dalje, da nađe ono što mu je trebalo. Ali ovce su ležale jedna do druge, tako zbijeno, leđa uz leđa, da se nije mogao maknuti naprijed. Tada čovjek zakorači na leđa životinja i stane se preko njih primicati vatri. I nijedna se od životinja nije ni probudila ni trgnula.

Dotle je mogla baka pričati nesmetano, ali sad se ja više nisam mogla uzdržati a da je ne prekinem.

A zašto se nisu trgnule, bakice — upitam ja.

To ćeš za časak već saznati — reče baka i nastavi svoju priču.

Kad je čovjek stigao gotovo do vatre, digne pastir glavu. Bijaše to neki stari, mrzovoljni čovjek, koji je bio otresit i tvrd prema svim ljudima. A kad je vidio kako se približava stranac, pograbi dug šiljasti štap, koji je obično držao u ruci kad je pasao svoje stado, te ga baci prema njemu. I štap pojuri zviždeći upravo na čovjeka, ali prije nego što ga pogodi, uzmakne na stranu i projuri pokraj njega, daleko u polje.

Kad je baka dospjela tako daleko, ja je i opet prekinem. — Bakice, a zašto štap nije htio udariti čovjeka — Ali baki ne bijaše ni nakraj pameti da mi odgovara, nego nastavi svoju priču.

— Uto stigne čovjek do pastira i reče mu: 'Dobri prijatelju, pomози mi i pozajmi mi malo vatre. Moja je žena upravo rodila djetesce, pa moram naložiti vatru, da nju i mališa ugrijem.'

Pastir bi bio najradije rekao ne, ali kad je pomislio na to da psi nisu mogli naškoditi čovjeku, da ovce nisu pred njim pobjegle i da ga njegov štap nije htio oboriti, postane mu malo tjeskobno, te se nije usudio odbiti strancu ono što je želio.

— Uzmi koliko ti treba — reče on čovjeku.

Ali vatra bijaše gotovo dogorjela. Nije bilo više ni cjepanica ni grana, nego tek velika hrpa

žara, a stranac nije imao ni lopate ni posude u kojoj bi bio mogao nositi žarki ugljen.

Kad je pastir to vidio, reče ponovno: — Uzmi koliko ti treba! — I radovao se što čovjek ne može sa sobom ponijeti vatre. Ali čovjek se sagne, zagrabi golim rukama ugljen iz pepela i stavi ga u svoj ogrtač. A ugljen nije opržio ni njegovih ruku kad ih se dotaknuo, niti je pripalio njegove kabanice, nego ga čovjek ponese kao da su orasi ili jabuke.

Ali sad je priča bila po treći put prekinuta. — Bakice, zašto ugljen nije htio opržiti čovjeka.

— To ćeš već čuti — reče baka i stane pripovijedati dalje.

Kad je taj pastir, koji je bio tako zao i mrzovoljan čovjek, sve to vidio, stane se sam u sebi čuditi: Kakva noć mora to biti, kad psi ne grizu, ovce se ne plaše, koplje ne ubija, a vatra ne prži? On pozove stranca natrag, i reče mu:

‘Kakva je to noć? I kako to da je sve prema tebi milosrdno?’

Tada reče čovjek: ‘Ja ti to ne mogu reći, ako sam ne vidiš!’ I on htjede poći svojim putem da što brže naloži vatru te uzmogne ugrijati ženu i dijete.

Ali tada pomisli pastir da ipak neće tog čovjeka pustiti sasvim s vida prije nego što sazna što sve to znači. On ustane i pođe za njim, dok ne dođe tamo gdje je stranac stanovao.

Sad vidje pastir da taj čovjek nema ni ko-libice da u njoj stanuje, nego mu žena i dijete leže u spilji gdje nema ništa osim golih hladnih stijena.

I pastir pomisli da bi se jedno nevino djetesce moglo tamo u spilji smrznuti, pa ga, premda je bio okrutan čovjek, ipak to gane i on odluči da pomogne djetetu. I skine s ramena svoju torbicu te izvadi iz nje mekano, bijelo ovčje runo. Dade ga čovjeku i reče mu neka na nj položi dijete.

Ali u isti čas, kad je pokazao da može biti milosrdan, otvore mu se oči i ugleda ono, što prije nije mogao vidjeti, i začuje ono što prije nije mogao čuti.

Opazi kako uokolo njega stoji gusti krug anđelčića sa srebrnim krilima. I svaki od njih drži u ruci harfu, i svi pjevaju glasno da se ove noći rodio Spasitelj koji će svijet izbaviti od grijeha.

Tada shvati zašto je noćas sve tako radosno te neće nikomu ništa našao učiniti.

I nisu samo oko pastira bili anđeli, nego ih je on vidio posvuda. Sjedili su u spilji, sjedili su i na brijevu, letjeli pod nebom. U velikim su skupinama dolazili putem, i kako su prolazili, zaustavljali bi se i dobacivali po koji pogled djetetu.

I vladala je sama radost i veselje, i pjev, i svirka, i to je sve vidio u tamnoj noći u kojoj

prije nije mogao ništa razabrati. I tako se radovao što su mu se otvorile oči da je pao na koljena i stao hvaliti Boga.

A kad je baka stigla s pričanjem tako daleko, uzdahne i reče:

— Ali ono što je vidio pastir mogli bismo i mi vidjeti, jer u svakoj božićnoj noći lete anđeli pod nebom, samo kad bismo ih mogli opaziti.

I tada položi baka svoju ruku na moju glavu i reče: — Upamti ovo, jer je to tako istina kao što ja vidim tebe, a ti mene. Ne treba svjetiljaka i svjetla, i ne stoji to do sunca i mjeseca, nego treba da imamo oči koje mogu ugledati slavu Božju.

Prevela Branka Horvat

Ivana Brlić Mažuranić Polje milosrđa

Za tople, jarke, zvijezdama osute večeri u praznicima pričala je baka Manda ovu priču – pričala je malim gradskim školarima, koji nisu znali bi li se više divili krasnoj ljepoti noći ili nježnoj zimskoj priči bake Mande.

Evo priče:

Ima dolje u dalekoj, tužnoj ravnici polje, koje narod zove »Polje milosrđa«. Bila godina rodna ili nerodica, na tom je polju žito uvijek gusto, klasje uvijek teško, a ptičice nebeske ne diraju u njega, nego kad mine žetva, a one se na stotine spuste na polje i pabirče ostatke žetve, a narod opet kaže da kupe mrvice Dragušina kolača.

Bila naime u staro doba majka i kći, a živjele su u osamljenoj kućici na dalekoj toj ravnici. Na sam Badnjak izašla mala Draguša bosa i u izderanoj haljini na prag kolibe da nahrani ozeble ptičice mrvicama kruha, kako bi to svaki dan zimi činila.

No baš na taj dan imale su majka i Draguša vrlo malo hljeba, ostalo je dakle i malo mrvica – tek pola šačice. Dobroj se Draguši rađale

male ptičice što su sa sviju strana izlijetale iz grmlja koje se savijalo pod hrpama snijega.

— Hladan vam je stan, moje sirotice, a malo je mrvica u mene — tužno će Dragušā.

Uto se sjeti da čuva u džepu svome blago veliko: dva kolača, koje joj je dala kuma da si zaslade Dragušā i majka njezina sutra Božić. Čuvala ih Dragušā kô oko u glavi. Ti su im kolači bili sve božićno slavlje u njihovoj bijedi. Ali Dragušā, videći gladne ptičice, reče: »Smrvit ću vam svoj kolač, male sestrice moje, znajte i vi za Boga i njegovu dobrotu!«

I radosna srca mrvila je nasitno, nasitno svoj slatki kolač oblizujući samo oslađene prstiće. Onda prostre svoju maramicu na čist bijeli snijeg da ne propadne ni mrvica u njem — i ptičice su jatimice dolijetale na maramicu, a sjedale su Dragušā i na ruku i ključale joj nježno prstiće i ustanca.

I dok je Dragušā radosno gledala svoje ptičice, doleti među njih krasan bijeli golub. Nikad ga Dragušā još vidjela nije među svojim ptičicama i začudi se, a pričini joj se u isti čas da čuje glas koji veli: »Pričekaj, Dragušo, ovdje; mali će Božić doći da blagoslovi ovo polje i mrvice tvoga milosrda!«

I začas se bijeli golub vinuo s mrvom Dragušina kolača opet uvis — i nestalo ga je tamo daleko u magli tužne ravnice.

Draguša je čekala, jer je vjerovala da će Božić doći; čekala je u svojoj kratkoj izderanoj haljinici, jer je bila vikla zimi i jer joj ona nije mogla vjere oduzeti.

Dok je ona čekala pobožno sklopivši ruke na toplom srdašcu, začuje laku zvonjavu praporaca, tihi topot mekanih nožica i tamo iz daleke magle pojave se zlačane saonice, a pred njima upregnuta dva velika bijela zečića. U zlačanim saonicama vozio se mali Božić u modroj odorici, okružen zlatnim sjajem, kakav je na oltaru seoske crkve. Saonice su uz Dragušu stale.

Mali je Božić pružio svoju ručicu nad Dragušinu glavu i prozborio: »Blagoslovljena ti i ovo polje!« I pristupivši uzeo je šaćicu mrvica s Dragušine maramice i mahnuo rukom te ih posijao dalekom ravnicom veleći: »Od dobrote jednoga djeteta bilo navijeke blagoslovljeno polje ovo!«

A onda se obrati mali Božić Draguši i reče joj:

— Pruži mi maramicu svoju da mrvice s nje prospem pred prijestolje Oca svoga, a za uzvrat evo tebi darova!

I u mali, trošni zaprežić Dragušin metnuo je Božić darova u izobilju. Učas odletješe bijeli zečići sa zlačanim saonama u laku maglu, a u mraku, koji je bio međutim pao, ostao je sjajan trag kao da je zvijezda proletjela. — I